

حسابداری شرکت‌های سهامی

تألیف:

فرزین خوش‌کار

عضو پیوسته انجمن حسابداری ایران

انتشارات کیومرث

سرشناسه	: خوش‌کار، فرزین، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: حسابداری شرکت‌های سهامی / تالیف فرزین خوش‌کار.
مشخصات نشر	: تهران: کیومرث، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ۱۴۴ ص.: جدول.
شابک	: ۷۵۰۰۰ ریال ۹-۶۵-۵۵۴۰-۶۰۰-۹۷۸:
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
پادداشت	: چاپ قبلی: نظری، ۱۳۸۹.
پادداشت	: واژه نامه.
موضوع	: شرکت‌های سهامی — حسابداری
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۲ ۹خ ۵۷ش HF۵۷۸۷
رده‌بندی دیویی	: ۶۵۷/۹۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۲۸۶۲۶۷

انتشارات کیومرث، تهران - خ انقلاب، مقابل دانشگاه تهران، بین خیابان فخررازی و دانشگاه

جنب بانک ملت، پلاک ۱۲۰۲، طبقه زیرین، تلفن: ۶۶۴۱۳۴۹۲ دورنگار: ۶۶۹۵۰۴۴۶

Email: info@kumarsbook.com

www.kumarsbook.com

حسابداری شرکت‌های سهامی

تألیف: فرزین خوش‌کار

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۲

صفحه‌آرایی: ه. سورپی (۰۹۱۲۵۶۲۰۸۲۵)

تیراژ: ۱۱۰۰ نسخه

چاپ: اصلانی

صحافی: روشنگر

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۵۴۰-۶۵-۹

کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

قیمت ۷۵۰۰ تومان

فهرست مطالب

مقدمه	۱۱
تعریف شرکت‌های سهامی	۱۲
انواع شرکت‌های سهامی	۱۲
نام شرکت‌های سهامی	۱۲
تفاوت شرکت‌های سهامی عام و خاص	۱۳
ارکان شرکت‌های سهامی	۱۳
۱- مجمع عمومی صاحبان سهام	۱۳
الف- مجمع عمومی مؤسس	۱۴
ب- مجمع عمومی عادی	۱۴
ج- مجمع عمومی فوق‌العاده	۱۵
۲- هیأت مدیره	۱۵
۳- بازرسان	۱۶
فرآیند تشکیل شرکت‌های سهامی	۱۶
شرکت سهامی عام	۱۶
الف- مرحله مقدماتی	۱۶
ب- مرحله نهایی (قطعی)	۱۷
شرکت سهامی خاص	۱۷
ویژگی‌های شرکت سهامی	۱۷
۱- شخصیت حقوقی جداگانه	۱۷
۲- مسئولیت محدود سهامداران	۱۸

۱۸	۳- جدایی مالکیت از مدیریت
۱۸	۴- سهولت جمع‌آوری سرمایه
۱۸	۵- سهولت در انتقال مالکیت (سهام)
۱۹	۶- تداوم فعالیت
۱۹	تعریف و طبقه‌بندی انواع سهام
۱۹	۱- انواع سهام از لحاظ مالکیت
۱۹	الف- سهام با نام
۲۰	ب- سهام بی‌نام
۲۰	۲- انواع سهام از لحاظ دارا بودن ارزش اسمی
۲۰	الف- سهام با ارزش اسمی
۲۰	ب- سهام بدون ارزش اسمی
۲۰	۳- انواع سهام از لحاظ منافع سهامداران
۲۰	الف- سهام عادی
۲۱	ب- سهام ممتاز
۲۲	آشنایی با برخی اصطلاحات و واژه‌های شرکت‌های سهامی
۲۲	۱- سرمایه مجاز (اسمی)
۲۲	۲- سهام صادر شده
۲۲	۳- سهام صادر نشده
۲۲	۴- سهام منتشره در دست سهامداران
۲۳	۵- سهام خزانه
۲۳	۶- سهام پذیره نویسی شده (تعهد شده)
۲۳	۷- ارزش اسمی سهام
۲۳	۸- ارزش بازار سهام
۲۴	۹- ارزش دفتری سهام
۲۴	۱۰- ارزش تصفیه سهام
۲۴	حقوق صاحبان سهام

- ۱- سرمایه پرداخت شده ۲۴
- ۲- منافع تحصیل شده ۲۵
- مازاد تجدید ارزیابی دارایی‌ها ۲۵
- نمونه‌ای از نحوه ارائه حقوق صاحبان سهام در ترازنامه شرکت‌های سهامی ۲۵
- حقوق صاحبان سهام ۲۵
- انواع روش‌های انتشار سهام ۲۶
- ۱- انتشار سهام به طور نقد ۲۶
- الف- انتشار سهام معادل ارزش اسمی ۲۶
- ب- انتشار سهام به قیمتی بیشتر از ارزش اسمی ۲۶
- ج- انتشار سهام به قیمتی کمتر از ارزش اسمی ۲۶
- ۲- انتشار سهام بر مبنای بذیره نویسی (تعهدی) ۲۸
- مطالبه مبلغ تعهد شده سهام ۲۹
- صدور اوراق سهام ۲۹
- ۳- انتشار سهام در ازای تحصیل دارایی‌های غیرنقدی ۳۲
- ۴- انتشار سهام به صورت یکجا ۳۳
- الف- روش ارزش نسبی بازار ۳۳
- ب- روش تفاضلی ۳۳
- ج- روش ارزش اسمی ۳۳
- مسائل خاص در ارتباط با تأمین سرمایه در شرکت‌های سهامی ۳۶
- ۱- سرمایه اهدایی ۳۶
- ۲- هزینه‌های تأسیس و صدور سهام ۳۷
- انواع سهام ممتاز ۳۷
- سهام ممتاز با اولویت در دریافت سود ۳۸
- الف- سهام ممتاز با حق انباشت سود (جمع شونده) ۳۸
- ب- سهام ممتاز بدون حق انباشت سود (غیر جمع شونده) ۳۸
- ج- سهام ممتاز با حق مشارکت کامل در سود ۳۸
- د- سهام ممتاز با حق مشارکت محدود (جزیی) در سود ۳۹

۳۹	و- سهام ممتاز بدون حق مشارکت
۴۶	حالت خاص در تقسیم سود
۴۷	سهام ممتاز قابل تبدیل به سهام عادی
۴۹	سهام ممتاز قابل بازخرید
۵۰	تغییرات در سرمایه شرکت‌های سهامی
۵۰	افزایش سرمایه
۵۱	۱- افزایش سرمایه از طریق بالا بردن مبلغ اسمی سهام موجود
۵۲	۲- افزایش سرمایه از طریق صدور سهام جدید
۵۲	الف- افزایش سرمایه از طریق صدور سهام جدید به صورت نقدی
۵۳	ب- افزایش سرمایه از طریق صدور سهام جدید در ازای بدهی‌های شرکت
	ج- افزایش سرمایه از طریق صدور سهام جدید از محل سود انباشته، صرف
۵۴	سهام و اندوخته‌ها (به جز اندوخته قانونی)
	د- افزایش سرمایه از طریق صدور سهام جدید به ازای تبدیل اوراق قرضه به
۵۵	سهام عادی
۵۵	کاهش سرمایه
۵۶	کاهش اجباری سرمایه
۵۶	الف- به علت زیان‌های وارده
۵۷	ب- به علت عدم وصول به موقع مبلغ باقیمانده تعهد سهامداران
۵۷	کاهش اختیاری سرمایه
۵۹	سود (زیان) انباشته
۵۹	تخصیص سود انباشته
۶۰	اندوخته‌ها
۶۰	۱- محدودیت‌های قانونی (اندوخته قانونی)
۶۰	۲- محدودیت‌های قراردادی
۶۰	۳- سایر محدودیت‌ها (سایر اندوخته‌ها)
۶۳	سود سهام
۶۳	انواع روش‌های توزیع سود سهام

۱- سود نقدی سهام	۶۴
الف) در تاریخ پیشنهاد سود سهام	۶۴
ب) در تاریخ تصویب سود سهام	۶۴
ج) در تاریخ پرداخت سود سهام	۶۴
۲- سود غیرنقدی سهام	۶۵
۳- سود تخصیصی	۶۶
۴- سود تعهد شده	۶۷
حسابداری سود سهمی در دفاتر صادرکننده	۶۹
الف- توزیع سود سهمی به میزان کم (غیرقابل ملاحظه) - روش ارزش بازار	۶۹
ب- توزیع سود سهمی به میزان زیاد (قابل ملاحظه) - روش ارزش اسمی	۶۹
پاره سهم	۷۱
تجزیه سهام	۷۱
مقایسه سود سهمی و تجزیه سهام	۷۲
سود هر سهم (EPS)	۷۳
۱- محاسبه سود هر سهم در ساختار ساده سرمایه	۷۳
الف- حقوق صاحبان سهام فقط از سهام عادی تشکیل شده که تعداد آن در طی سال ثابت است	۷۴
ب- حقوق صاحبان سهام فقط از سهام عادی تشکیل شده که تعداد آن در طی سال متغیر است	۷۴
ج- حقوق صاحبان سهام متشکل از سهام عادی و سهام ممتاز غیرقابل تبدیل باشد	۷۶
۲- محاسبه سود هر سهم در ساختار پیچیده سرمایه	۷۷
ارزش دفتری هر سهم	۷۷
۱- حقوق صاحبان سهام فقط از سهام عادی تشکیل شده باشد	۷۷
۲- حقوق صاحبان سهام متشکل از سهام عادی و ممتاز باشد	۷۸
حسابداری سهام خزانه	۷۹
روش‌های حسابداری سهام خزانه	۷۹

۸۰	روش بهای تمام شده
۸۲	روش ارزش اسمی
۸۴	انحلال و تصفیه شرکت‌های سهامی
۸۴	تصفیه شرکت سهامی
۹۰	تبدیل شرکت تضامنی به شرکت سهامی
۹۱	عملیات حسابداری تبدیل
۹۱	عملیات حسابداری تبدیل در دفاتر شرکت تضامنی
۹۲	عملیات حسابداری تبدیل در دفاتر شرکت سهامی
۹۵	حسابداری سرمایه‌گذاری‌های کوتاه مدت و بلندمدت
۹۶	طبقه‌بندی سرمایه‌گذاری‌ها
۹۶	سرمایه‌گذاری‌های کوتاه مدت (جاری)
۹۷	سرمایه‌گذاری‌های سریع‌المعامله در بازار
۹۷	سایر سرمایه‌گذاری‌های جاری (غیر سریع‌المعامله در بازار)
۹۷	حسابداری سرمایه‌گذاری کوتاه مدت در سهام
۹۸	تحصیل سرمایه‌گذاری
۱۰۰	ارزیابی سرمایه‌گذاری کوتاه مدت در پایان سال مالی
۱۰۰	۱- روش ارزش بازار
۱۰۰	۲- روش اقل بهای تمام شده و خالص ارزش فروش
۱۰۴	حسابداری سرمایه‌گذاری بلندمدت در سهام
۱۰۴	۱- روش بهای تمام شده
۱۰۴	تحصیل سرمایه‌گذاری
۱۰۴	شناسایی و دریافت سود سهام
۱۰۶	۲- روش ارزش ویژه
۱۰۷	حسابداری روش ارزش ویژه
۱۱۱	توقف استفاده از روش ارزش ویژه
۱۳۹	واژه‌نامه انگلیسی به فارسی
۱۴۴	فهرست منابع

مقدمه

یکی از ویژگی‌های بارز عصر حاضر، جهانی شدن اقتصاد و تجارت است. پیشرفت‌ها و تحولات حیرت‌انگیزی که در چند دهه اخیر در علوم مالی، حسابداری به وجود آمده است، اهمیت حسابداری به عنوان یک حرفه مهم امروزی بر کسی پوشیده نیست و اندیشمندان و جامعه حسابداری با تلاش‌های بی‌وقفه خود سعی در اعتلای صحیح و آموزش بهینه حرفه حسابداری در کشور می‌باشد.

کتاب حاضر جهت آموزش در درس حسابداری شرکت‌های سهامی به دانشجویان رشته حسابداری و کلیه علاقمندان حرفه حسابداری تدوین گردیده است. این کتاب براساس سرفصل‌های مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی تهیه شده است و در تألیف آن سعی گردیده از جدیدترین منابع موجود استفاده شود، همچنین در بخش پایانی کتاب علاوه بر مباحث درسی، نمونه سؤالات تشریحی و چهارگزینه‌ای جهت استفاده علاقمندان نیز نگارش شده است.

با تمام سعی و تلاشی که برای هر چه مفیدتر بودن مطالب کتاب به عمل آمده است، با کمال تواضع اذعان دارم که خالی از خطا و اشتباه نمی‌باشد و برای رفع نقایص آن امید به یاری خوانندگان و اساتید محترم دارم.

فرزین خوش‌کار

تعریف شرکت‌های سهامی^۱

طبق ماده (۱) اصلاحیه قانون تجارت مصوب اسفندماه سال ۱۳۴۷

شرکت سهامی شرکتی است که سرمایه آن به سهام تقسیم شده و مسئولیت صاحبان سهام، محدود به مبلغ اسمی سهام آنهاست.

انواع شرکت‌های سهامی

طبق ماده (۴) قانون تجارت شرکت‌های سهامی به دو دسته تقسیم می‌شوند:

۱. شرکت سهامی عام ۲. شرکت سهامی خاص

شرکت‌های سهامی عام

شرکت‌های که مؤسسين آنها قسمتی از سرمایه شرکت را از طریق فروش سهام به مردم تأمین می‌کنند، شرکت سهامی عام نامیده می‌شوند.

شرکت‌های سهامی خاص^۲

شرکت‌هایی که تمام سرمایه آنها در زمان تأسیس منحصرأ توسط مؤسسين تأمین می‌گردد، شرکت سهامی خاص نامیده می‌شود.

نام شرکت‌های سهامی

در شرکت سهامی عام عبارت «شرکت سهامی عام» و در شرکت سهامی خاص عبارت «شرکت سهامی خاص» باید قبل از نام شرکت و یا بعد از آن بدون فاصله با ذکر نام شرکت در کلیه اوراق، اطلاعیه‌ها و آگهی‌های شرکت به طور روشن و خوانا قید شود مانند شرکت آسمان «سهامی خاص» یا شرکت سهامی عام گسترش.

1 - Corporation

2 - Public Corporation

3 - Closely Held Corporation